

120 éve hunyt el Franz Xaver Witt

A Palestrina Kórus a székesegyház liturgiájának szolgálatával egyúttal a Székesegyházi Énekiskola szellemi és művészeti örökségét is ápolja. E hagyomány origója Dulánszky Nándor püspök döntése, mely azt célozta meg, hogy a dóm zenéjét visszaterelje a „tisztá forráshoz”, a gregorián dallamokhoz, és a Palestrina-stílusú a cappella többszólamúsághoz. A fordulat háttérében a XIX. századi egyházzenei reformmozgalom, a cecilianizmus térhódítása állt. A ceciliánusok úgy látták, hogy a XIX. század közepének egyházi zenéje a szórakozást nagyobb mértékben szolgálja, mint a vallásos elmélyülést, ezért ennek megváltoztatását próbálták elérni. A mozgalom kezdeményezője, és a Cecília-egyesületek sorában elsőként, 1868-ban létrejött Általános Német Cecília Egyesület alapítója Franz Xaver Witt (1834-1888) volt.

Witt 1834-ben született Walderbach-ban, Bajorországban. 10 éves korától 1856-ig, pappá szenteléséig Regensburgban tanult. Kezdetben hittérítőnek készült, mégis egyházi zeneszerző lett. Három év káplánkodás után 1859-től a regensburgi szemináriumban tanította a kispapokat gregorián énekekre. 1865-ben lépett a nyilvánosság elé *Der Zustand der katholischen Kirchenmusik zunächst in Altbayern* című kis füzetével, mely az egyházzenei reformmozgalom nyitányának tekinthető. 1866-tól a *Musica Sacra* c. folyóirat szerkesztője, 1868-tól az általa alapított Ált. Német Cecília Egyesület elnöke volt. 1873-ban plébános lett, majd betegsége miatt 1875-ben nyugdíjazták. 1877-ban Liszt Ferenc meghívta az Országos Magyar Királyi Zeneakadémia egyházzenei tanszakára tanítani, ám ő ezt egészségi állapotára hivatkozva nem fogadta el. A kiváló szónokként is ismert zeneszerzőt 1888. december 2-án, gyóntatás közben érte a halál.

Pusztán a véletlen műve, hogy karnagyunk hosszú idő után épp most, ezen a kerek évfordulón vette elő Witt Missa in hon. S. Raphaelis Arch. c. alkotását. A november 30-i káptalani misén a mű rövid tételei hangzottak el. Bár a ceciliánus zeneszerzők példaképei (főképp bizonyos szerkesztési elvek tekintetében) a későreneszánsz mesterek voltak, mégis a Rafael-mise teljesen más hangzásvilágot képvisel, mint az általunk gyakran énekelt Palestrina- és Lassus-művek.

Forrás: Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: *Zenei Lexikon*. Második kötet, L-Z. Győző Andor, Budapest, 1931. 708., Tornay Ferenc: Witt Ferenc emlékezete. In: *Katolikus Egyházi Zeneközlöny* 1914/1. 3-5.

Karácsony a Palestrina Kórusal

A Mayer Mihály püspök úr által celebrált
ünnepi szentmise
2008. december 25-én, 11 órakor
kezdődik a székesegyházban.

Kórusunk a szertartáson az alábbi műveket
szólaltatja meg:

Griesbacher: *Ecce sacerdos* (II.)
Vittoria: *Missa „Gaudeamus”*
Zachariis: *Viderunt omnes*
Palestrina: *Dies sanctificatus*

Karácsony másnapján, a
2008. december 26-án, 11 órakor
kezdődő szentmisén az alábbiakat énekeljük:
Palestrina: *Missa „Dies sanctificatus”*
Byrd: *Laetentur caeli*

Szeretettel hívunk mindenkit a pécsi
székesegyházba, Jézus születésének közös
megünneplésére.

Karácsony titka

Nyúl Viktor székesegyházi káplán írása

Újra Karácsony van! Az iskolákban megkezdődött a karácsonyi szünet, sokan igyekeznek szabadságot kivenni, hogy minél több időt tölthessenek családjukkal az ünnepek alatt. A szépen feldíszított karácsonyfák, az adventi koszorú meggyújtott négy gyertyája, a karácsonyi énekek s ajándékok mind jelzik, hogy újra itt van a várva várt Ünnep. De mit fejeznek ki ezek a jelek? Mit, pontosabban Kit ünneplünk? Ahhoz, hogy Karácsony titkához közelebb kerüljünk, a város zajából s forgatagából lélekben Betlehem csendjébe kell visszatérnünk.

A betlehemi barlang mutatja meg ugyanis nekünk Karácsony titkát, hiszen Szűz Mária itt szülte meg a Megváltót: Jézus Krisztust, akit az ószövetségi választott nép már évszázadok óta várt. Mária itt pólyálta be, s fektette jászolba először Isten Fiát, akinek az arcán első ízben itt csillant fel Isten tekintete, és vált láthatóvá s tapinthatóvá az emberek számára a megtestesülés titka által: „*Ő a láthatatlan Isten képmása*” (Kol 1,15). A pásztoroknak megjelent angyalok is hirdetik, hogy Isten az Ő egyszülött Fiában közénk jött, velünk van, értünk emberré lett: az Ég újra összekapcsolódott a földdel, s az embernek újra lehetősége nyílik Isten felé fordulni. Karácsonykor tehát Jézus Krisztust, a második isteni Személyt ünnepljük, aki az irántunk való szeretete és hűsége jeléül emberré lett, hogy megmutassa nekünk: velünk az Isten, és hogy általa szabad utunk van a mennyei Atyához: „*>Íme a szűz méhében fogan és fiút szül, és Emmánelnek fogják hívni.< Ez azt jelenti: Velünk az Isten.*” (Máté 1,23-24).

Így lesz Karácsony a béke és az öröm ünnepe (Izd. Lukács 2,10-14), hiszen a béke szerzője születik meg, aki egyedül képes békét adni minden ember szívének. Ő az, aki születésével, majd halálával s feltámadásával kiengesztelte Istent a bűnös emberiséggel, s egyben legyőzte a bűnt és a halált, ami leginkább fenyegette, s fenyegeti az ember belső békéjét. S ebből a békéből születik meg az igazi öröm is. Öröm, hogy Isten szereti az embert, mellette áll, vele van, s megbocsátott neki. Öröm, mert Isten az Ő Fián keresztül ránk tekintett, bátorít, vigasztal minket. Öröm, mert Isten Fiának születése az örök élet ajándékát,

vagyis az Istennel és szereteteinkkel való örök szeretet-közösség lehetőségét nyújtja nekünk.

„*Menjünk át Betlehembe!*” (Lukács 2,15) – biztatták egymást a pásztorok, hogy közösen útra kelve hódolatukat fejezzék ki a megszületett Megváltó előtt. Ez a felszólítás kétezer év után is időszerű számukra. Lélekben induljunk mi is Betlehembe, és a pásztorok példájára szemléljük a megszületett Kisdedet! Ünnepepjük, hogy Jézusban Isten velünk van, ránk tekintett, be akarja sugározni a mi életünket is. Ne akarjunk hamar elmenni a betlehemi barlangból, hagyjuk, hogy Isten tekintete átjárjon, felmelegítsen, s megújítson minket. Legyünk egyre nyitottabbak felé a Szentírás olvasása, a személyes imádság, a szeretet cselekedetei által, de leginkább az Oltáriszentség imádása s gyakori vétele által, hiszen abban az az Úr Jézus van testében-
véreben valóságosan jelen, aki értünk emberré lett. Így a mi szívünkben is megszülethetik Isten Fia, s megkaphatjuk az igazi béke és az öröm ajándékát, amelyet csak a Vele való szeretetkapcsolat adhat meg. S a pásztorokhoz hasonlóan, akik miután látták a Gyermecket „*dicsérték és magasztalták Istent*” (Lukács 2,20), úgy mi is hálás szívvel tanúskodjunk mások előtt is erről az örömhírről. Így már nemcsak a karácsonyfadíszek, az énekek, hanem mi magunk is Karácsony titkának: az Isten értünk emberré lett Fiának hírnökeivé, jeleivé válunk.

Őrizzük gondosan szívünkben a Gyermekek tekintetét, s azt a derűt és örömet, amely abból adódik, hogy Isten velünk van. Így nem csupán ezekben a napokban, hanem az új esztendőben is részünk lehet Karácsony ünnepének békéjében. Így kívánok minden kedves Olvasónak áldott Karácsonyt és boldog új esztendőt Karácsony fényében!

Énekiskolások találkozója

2008. szeptember 20-án a pécsi Székesegyházi Énekiskola alapításának 120. évfordulóján diáktársi találkozóra gyűltek össze az intézet egykori növendékei. 11 órakor kezdődött az ünnepi szentmise a székesegyházban, melyet Garadnay Balázs helynök, egyházmegyei zeneigazgató celebrált az egykori énekiskolás Báthory László apátplébános segédletével. A Palestrina Kórus a szentmisén Palestrina Missa „Papae Marcelli-jét” énekelte. Offertoriumra is Palestrina-mű hangzott el, a Laudate Dominum, zárásként pedig Byrd-től az Ave verum corpus.

A Laudate Dominum legendás darabja az Énekiskola-történet Mayer-korszakának. Krausz György így ír ennek a műnek a megszólaltatásáról: „*Örökké emlékezetes marad [...], ahogy az „in coeli” résznél kitárt karokkal a magasban járt, míg az „et in terra” szövegrésznél két kezét imára kulcsolva egészen összetöppörödött, lehajtott fejjel „alázkodott”, s mikor felnézett, könny csillogott a szemében.*” (Krausz Gy.: Bíboráhitat. Baja, 1999. 69.) Tímár István basszista is gyakran emlegeti, hogy Franci bácsi mindig belesápadt ebbe a részbe.

Az összegyűlt énekiskolások – szám szerint 28-an – a szentmise után az Énekiskola egykori épületében ebédeltek meg, az ebédet pedig vidám hangulatú beszélgetés követte. A legidősebbek – Arató József, Bencze László, Fodor Artur, Márfa Ottó – már nyolcvan felett járnak, de a legfiatalabb „hecsedli” is 65 éves múlt. Az ünneplők között volt a Palestrina Kórus két tagja, Tóth László és Tiszai László is.

Koncertek Pécsen és Tolnáon

2008. szeptember 27-én a „Templomok éjszakája” elnevezésű városi rendezvényen vettünk részt, és a szombat esti próba után 19 órakor a Zárdatemplomban énekelünk. (A koncert előtt a hallgatóságnak idegenvezető mutatta be a templomot.)

Október 5-én a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége Tolnai Csoportjának meghívására Tolnára látogattunk (érdeklőség, hogy Lajos Gyula székesegyházi karnagy 1902-től három évig Tolnáon volt káplán), ahol a római katolikus plébánia-templomban adtunk koncertet, szép számú közönség előtt.

A „Templomok éjszakáján” 20, a tolnai koncerten 24 fővel tudtunk kiállni.

A két koncert műsora:

Palestrina	Missa „Papae Marcelli” – Kyrie
Byrd	Emendemus in melius
Asola	Christus factus est
Lassus	Surrexit Pastor bonus
Hassler	Inter natos mulierum
Hassler	Quia vidisti me Thoma
Marenzio	Cantantibus organis
Bruckner	Virga Jesse
Csemiczky	Pater noster
A. Gabrieli	Missa „Pater peccavi” – Sanctus/Benedictus

(a Csemiczky- és a Gabrieli-mű csak Tolnáon)

Mindkét alkalommal Jobbágy Valér DLA, a pécsi székesegyház karnagya vezényelt.

Cecília-napi egyházzenei áhítat

Idén is megrendezésre került a hagyományos, Szt. Cecília ünnepéhez (nov. 22.) legközelebb eső vasárnapon tartott egyházzenei áhítat a pécsi székesegyházban. Az idei ünnepi kórustalálkozó mind a részvételi hajlandóságot, mind a szervezést tekintve sokkal jobb volt, mint a tavalyi (3 kórus + 10-15 fős hallgatóság).

A 2008. november 23-i eseményre szóló meghívást nyolc kórus fogadta el: a Jézus Szíve Plébánia énekkara (Balatoni Sándor, Dobos László), a Szent Mór Iskolaközpont vegyeskara (Havasi Gábor), a Belvárosi Templom Jubilate

Kórusa (Várkonyi András, Dobos Lászlóné), a Schola Sancti Pauli (Fodor Gabriella), a Szent Ferenc Plébánia Szeráfi Kórusa (Nagy Ernő), a Nagy Lajos Gimnázium Laudate Kórusa (Nagy Ernő), a Pécsi Bazilika Mozart Kórusa (Szamosi Szabolcs) és a Pécsi Székesegyház Palestrina Kórusa (Jobbágy Valér).

A Palestrina Kórus az alábbi műveket énekelte:

Rore: Exspectans exspectavi (Pars 1 et 2.)

Lassus: Tristis est

Palestrina: Cantantibus organis (Pars 1 et 2.)

Konferált: Garadnay Balázs helynök

Janus Pannonius újratemetése

2008. október 21-én a délutáni órákban harmadszor is eltemették a Pécsi Egyházmegye 26. püspökét, Janus Pannoniust. A korábban Európa-szerte ismert humanista földi maradványait 1991-ben találták meg a székesegyházban, ám csaknem két évtizednek kellett elteltie, hogy minden kétséget kizáróan azonosítsák. Az egyházi szertartást kétnapos konferencia előzte meg, mandulafa-ültetés címén pedig politikusok pózoltak lapátokkal. A gyászmise főcelebránsa Bábel Balázs kalocsai érsek volt. A szertartáson részt vett nyolc magyarországi püspök, a djakovoi érsek, a varasdi és a pozsegi püspök, a Pécsi Egyházmegye papsága és a templomot zsúfolásig megtöltő pécsi polgárok. A gyászmisén a Mozart Kórus énekelt, a mi feladatunk a Mayer Mihály püspök úr által végzett temetési szertartás zenei szolgálata volt. A szervezők által tételesen kijelölt zeneművek egy részét még fent a szentélyben énekeltük, a többi már az altemplomban, ahol Janus Pannonius koporsóját a falban kialakított nyughelyére tették, a templomot a XIX. század végén átépítették, és számunkra különösen kedves Dulánszky Nándor püspök mellé.

A szertartáson az alábbi műveket szólaltattuk meg:

A szentélyben:

Allegrí: Miserere (1-15)
Victimae paschali (gregorián)
In Paradisum (gregorián)
Harmat A.: De profundis

Az altemplomban:

III. Credo (gregorián)
Lassus: Surrexit pastor bonus

Püspök Úr szép levélben köszönte meg az énekkarnak és karnagyunknak az elvégzett munkát. A sajtó azonban ezúttal sem volt kegyes hozzánk; az újratemetés zenei szolgálata kapcsán ennyit közölt: „A temetésen a zenei szolgálatot a Bazilika Mozart Kórusa és Zenekara látta el.” Természetesen a Palestrina Kórus nem a sajtóérdeklődésért dolgozik (ez esetben számottevő eredmény híján már rég megszűnt volna), hanem szolgálatot lát el, és

hagyományt őriz. Ám a felmutatott teljesítménnyel kapcsolatban néha jól esne legalább egy minimális mértékű figyelem...

Hergenróder Miklós atya emlékére

2008. december 28-án fél 9 órakor

ajánlunk fel szentmisét,
melyet a szabolcsfalui templomban
Wolleszky Tibor atya celebrál.

Felhívás!

A Pécsi Székesegyház Palestrina Kórusa várja tagjai sorába a reneszánsz egyházi zene iránt érdeklődő, jó hangú, jó kottaolvasási képességű, keresztény gondolkodásmódú, megbízható énekeseket.

Próbák szeptembertől júniusig:
szombaton 17.30 – 19.30
vasárnap, a szentmise előtt 10.00 – 11.00

Érdeklődni
személyesen a 11 órás káptalani szentmise után,
vagy a 30/853-68-95-ös telefonszámon.

PALESTRINA kórushíradó

HIT - MŰVÉSZET - HAGYOMÁNY

A PÉCSI SZÉKESEGYHÁZ PALESTRINA KÓRUSÁNAK LAPJA

Felelős szerkesztő: Onhausz Miklós

E-mail: palestrina@freemail.hu

Web: <http://puspoki.extra.hu>

A Kórushíradó korábbi számai letölthetők
weboldalunkról.